

JEGYZŐKÖNYV

az 1995. április 5-én Eszéken a Magyar Köztársaság és a Horvát Köztársaság között megkötött, a Magyar Köztársaságban élő horvát kisebbség és a Horvát Köztársaságban élő magyar kisebbség védelméről szóló Egyezmény alapján létrejött kormányközi Kisebbségi Vegyes Bizottság I. üléséről

1995. szeptember 25-26-án Zágrábban megtartotta első, alakuló ülését a Kormányközi Kisebbségi Vegyes Bizottság. A magyar küldöttséget Tabajdi Csaba, a Miniszterelnöki Hivatal politikai államtitkára, a horvát küldöttséget Jakša Muljačić, nagykövet, külügyminiszterhelyettes vezette.

ELSŐ RÉSZ

A Vegyes Bizottság értékelte a Magyar Köztársaság és a Horvát Köztársaság (a továbbiakban: a szerződő Felek) között megkötött Kisebbségvédelmi Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) végrehajtását

I. Általános kérdések

1. A Horvát Köztársaság ratifikálta az Egyezményt (Narodne Novine - Nemzetközi Szerződések, 8/95. sz.). Ezzel a Horvát Köztársaság a maga részéről teljesítette a jogerőre emelkedés feltételeit; amikor az Egyezmény jogerőre emelkedik, a Horvát Köztársaság belső jogrendjének részévé válik. A Magyar Köztársaság arra törekszik, hogy minél hamarabb ratifikálja az Egyezményt.

2. A Magyar Köztársaság - az Egyezmény 10. cikkelyében foglaltaknak megfelelően - a nemzetközi fórumokon kiállt amellett, hogy a menekültek és elűzöttek horvátországi otthonaikba visszatérhessenek, s helyreállhasson az 1991. előtti etnikai állapot. Ez a Horvát Köztársaság összes diplomáciai tevékenységének célja is.

3. A Felek törekednek arra, hogy biztosítsák a területükön élő horvát illetve magyar kisebbségek számára a nemzeti identitás megőrzésének és szabad kinyilvánításának a lehetőségét. Ennek intézményes garanciái mindkét Fél részéről kielégítőek.

4. A Felek törekednek arra, hogy állami és helyi szinten biztosítsák a nemzeti kisebbségek szabad nyelvhasználatát. A magyarországi horvátok és a horvátországi magyarok elégedettek az anyakönyvezéssel, továbbá a nemzeti szimbólumok használatának törvényi rendezésével, és részben elégedettek a kétnyelvű helységnévjelöléssel.

5. A magyar kisebbséget - a nemzeti kisebbségek számára törvényben biztosított mandátum alapján - választott képviselő képviseli a horvát Országgyűlésben. A kisebbségi érdekek hatékonyabb megjelenítésére és védelmezésére Magyarországon 51 horvát kisebbségi önkormányzat alakult. A magyarországi horvátok demokratikus választás útján létrehozták a Magyarországi Horvátok Országos Önkormányzatát. Magyarországon létrejött a kisebbségi jogok országgyűlési biztosának ("ombudsman") intézménye.

6. A Magyar Köztársaság a vonatkozó jogszabályokkal összhangban támogatásban részesíti a horvát kisebbségi önkormányzatok működését, tevékenységük finanszírozására létrehozta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért Közalapítványt. Emellett folyamatosan támogatja a Magyar Köztársaságban élő horvát kisebbség társadalmi szervezetét, a Magyarországi Horvátok Szövetségét. A horvát Fél folyamatosan támogatja a horvátországi magyar kisebbség szervezeteit: a Horvátországi Magyarok Demokratikus Közösségét és a Horvátországi Magyarok Szövetségét.

7. A vallásgyakorlás terén - elegendő számú, a nemzeti kisebbség nyelvét tudó pap, illetve képzett hitoktató híján - egyelőre nem sikerült maradéktalanul (az Egyezmény 6. pontjában megfogalmazottak tekintetében) eleget tenni a nemzeti kisebbségek anyanyelvű hitéleti igényeinek.

8. Eddig nem sikerült előrelépni az Egyezmény 11. cikkében megfogalmazottak tekintetében (az új határátkelők nyitása és a közlekedési összeköttetések javítása terén), elsősorban a gazdasági nehézségek miatt, de a szükséges államközi egyezmények hiányában is.

II. Az oktatás területén

1. A magyarországi felsőoktatási intézmények folyamatosan fogadják a horvátországi magyar ösztöndíjasokat. A magyar Fél valamennyi horvátországi magyar hallgató posztgraduális és doctorandus- képzésre vonatkozó igényének eleget tud tenni. A magyarországi horvátok elégedettek a horvátországi ösztöndíjkeretekkel, de nem tartják kielégítőnek a felvételi vizsgák jogi szabályozását. Mindkét Fél ösztöndíjasai igénylik az ösztöndíjak havi pénzösszegének növelését.

2. A Magyar Köztársaság eleget tett a horvátországi magyar pedagógus-továbbképzésre vonatkozó valamennyi kérésnek.

3. 890 millió forint (10 millió DM) beruházásával megkezdődött Budapesten a Horvát Általános Iskola és Gimnázium új épületének építése.

4. Zala és Varasd, valamint Muraköz megye iskolái között kiváló együttműködés alakult ki. Varasd megye ösztöndíjat biztosít magyarországi horvát diákok továbbtanulására.

5. A Magyar Köztársaság részéről folyamatos a tankönyvtámogatás a horvátországi magyar kisebbségi iskolai csoportok számára.

6. A 2. cikk utolsó bekezdésének megvalósulása ("Mindkét Fél ösztönzi a többségi nép iskoláiban a kisebbség és anyanemzete nyelvének, kultúrájának és történelmének oktatását") tekintetében egyik országban sem történt lényegi előrelépés.

7. A Horvát Köztársaság Oktatási és Sportminisztériuma Utasítást adott ki a horvát nemzetiségű gyermekek kisebbségek számára alapított iskolákba történő beiratásáról, amellyel szabályozza a többségi néphez tartozó személyek iskolalátogatását ezekben az intézményekben. A horvátországi magyar kisebbség véleménye szerint ezen Utasítás csökkenti a magyar nyelvű iskolák létesítésének lehetőségét. A Horvát Köztársaságot képviselő Vegyesbizottsági delegáció álláspontja szerint az Utasítás nem korlátozza a magyar nyelvű iskolarendszert. Az említett iskolákba joguk van beiratkozni azon tanulóknak is, akiknek szülei ezen igényüket az Egyezmény 2. szakasza szerint bejelentik anélkül, hogy a nemzetiségi hovatartozásukról külön nyilatkozniuk kellene.

III. A kultúra területén

1. A Magyar Köztársaság támogatja a Pécssett önálló tudományos központként megalakult Magyarországi Horvát Intézet működését.

2. A magyarországi horvátok a nemzetiségi TV-adások időtartamának növelését és időpontjának megváltoztatását tartják szükségesnek. A horvátországi magyarságnak jelenleg nincs televíziós adása. Szükségesnek tartják az Eszéki Rádió magyarul sugárzott műsorai időtartamának növelését.

3. A Felek vizsgálják meg, hogy milyen lehetőségeik vannak az anyaországi televíziós műsorcsatornák vételi lehetőségeinek bővítésére, az adások vételi körzetének kiszélesítésére.

4. A Zala és Varasd megye között aláírt együttműködési megállapodás szellemében Zala megye horvát intézményeit és kultúregyesületeit Varasd megye jelentősen támogatja. Baranya megye és Eszék-Baranya megye együttműködési megállapodást írt alá. Vas és Muraköz megyék között szándéknyilatkozat született a sokoldalú együttműködésre. Testvérvárosi - és élénk közművelődési - kapcsolatokat tart fenn Pécs és Eszék, Bácsalmás és Bizovac, Baja és Senj.

5. A pécsi Horvát Színház a várostól önálló épületet kapott.

6. A Felek folytatják a kisebbségek nyelvén megjelenő irodalmi művek megjelentetésének, a kultúregyesületek működésének és a kisebbségi sajtónak a támogatását.

MÁSODIK RÉSZ

A Vegyes Bizottság célszerűnek tartja az alábbi ajánlások megtételét a két kormány számára:

I. Általános kérdések

1. A Felek továbbra is következetesen valósítsák meg a Magyarországon élő horvát és a Horvátországban élő magyar kisebbség nemzeti identitásának megőrzéséhez való jogának biztosítására irányuló intézkedéseket, mindkét ország hatályos törvényeinek és a kisebbség reális igényeinek megfelelően.

2. A Magyar Köztársaság érdekelt abban, hogy a most megszállt területeken: Kelet-Szlavóniában, Baranyában és Nyugat-Szerémségben békés úton helyreálljon a Horvát Köztársaság jogrendje, hogy a menekültek visszatérjenek lakóhelyeikre és visszaálljon az 1991 előtti etnikai állapot. A helyi önkormányzati egységek területi kialakításának bármely változtatása esetén a fent említett területeken figyelembe veszik a magyar kisebbség érdekeit, amelyeket a nemzetközi jog - különösen az Európa Tanács dokumentumai - és jelen Egyezmény garantál.

3. A Horvát Köztársaság most megszállás alatt álló területein a horvát jogrend helyreállítása után a Horvát Köztársaság, bevonva a magyar kisebbség képviselőit, gondoskodik a magyar kisebbség visszatéréséről és érdekeinek védelméről.

4. A Szerződő Felek tárgyalásokat kezdeményeznek, amelyek eredményeként új határmenti egyezményeket kötnek azzal a céllal, hogy minél jobban védjék a két országban élő kisebbségek érdekeit. Ezzel kapcsolatban megvizsgálják a kétnyelvű személyi igazolványok kiadásának kérdését is.

5. A Vegyes Bizottság tisztelettel kéri a két ország vallási felekezeteinek vezetőit, hogy nyújtsanak segítséget a kisebbségek anyanyelvű hitéletének biztosításához.

6. A Felek dolgozzanak ki konkrét feladatokat tartalmazó komplex gazdaságfejlesztő magyar-horvát regionális együttműködési tervet a határmenti megyék bevonásával.

7. A Magyar Köztársaság a meglévő jogszabályokkal összhangban tegyen további lépéseket a Magyarországi Horvátok Országos Önkormányzata székházának biztosítására, valamint szorgalmazza a horvát kisebbségi önkormányzatok és a települési önkormányzatok együttműködésének elmélyülését.

8. A Magyar Köztársaság biztosítsa a horvát kisebbség parlamenti képviseletét.

9. A Magyar Köztársaság vizsgálja meg a Magyarországi Horvátok Országos Önkormányzatának működtetése mellett a Magyarországi Horvátok Szövetségének támogatásának lehetőségét.

10. A Felek tegyenek meg mindent, hogy a két ország közötti határátkelés egyszerűbbé váljék. Kezdeményezzék a szükséges államközi egyezmények megkötését annak érdekében, hogy érdemi tárgyalások kezdődjenek a horvát Fél részéről felvetett Kotoriba-Molnári, Donja Dubrava-Murakeresztúr, Sopje-Sellye, Légrád-Órtilos, Vejti-Vajszló és más határátkelők megnyitásáról, amikor erre megteremtődnek a feltételek.

11. A Felek lehetőségeik függvényében tegyenek gazdasági intézkedéseket a kisebbségek által lakott területek gazdaságának fejlesztésére, a kisebbségek helybenmaradásának, egzisztenciateremtésének biztosítására.

12. A továbbiakban is folytatódjanak a kisebbségi Vegyes Bizottság - Egyezményben meghatározott ütemű - rendszeres találkozó. A következő találkozóra 1996. májusában vagy júniusában Budapesten kerüljön sor.

II. Az oktatás területén

1. A Horvát Köztársaság megkezdi az eszéki magyar kétnyelvű iskola megalapítását, és hozzájárul annak előkészítéséhez, hogy az fokozatosan olyan iskolaközponttá alakuljon át, mint amilyenek a Magyar Köztársaságban található hasonló horvát iskolaközpontok. A Horvát Köztársaságban folyamatban van egy kétnyelvű elsőosztályos csoport megalakítása egy zágrábi iskolában.

2. A Horvát Köztársaság úgy értelmezi az Oktatási Minisztérium 1995. július 17-én kiadott Utasítását, ahogy azt a horvát küldöttség kifejtette jelen Jegyzőkönyv első részének II. fejezete ("Oktatás") 7. pontjában, összhangban az Egyezmény 2. szakasza első bekezdésének szellemével.

3. A Horvát Köztársaság megvizsgálja annak a lehetőségét, hogy bővítse a magyar nemzetiségű magyar nyelvtanárok képzését a Zágrábi Egyetem Bölcsészettudományi Kara Hungarológia Tanszékén. Megvizsgálja annak lehetőségét, hogy az eszéki egyetemen megkezdődhessék a magyar nyelvű tanárképzés.

4. A Horvát Köztársaság tegyen lépéseket a magyarországi menekültiskolák jogi státuszának tisztázására.

5. A Magyar Köztársaság tegyen meg mindent a helyi önkormányzatok által nehezen fenntartható horvát iskolák stabil finanszírozására. Vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy az iskolabővítési igények, illetve az anyanyelvi oktatási formák magasabb szintre helyezése mely településeken keresztülvihetők.

6. A Magyar Köztársaság vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy a horvát nyelvű oktatást szakoktatással bővítse, a horvát kisebbségi önkormányzatok igényei szerint, a lehetőségek figyelembevételével.

7. A Magyar Köztársaság tegye lehetővé, hogy az oktatási, művelődési és tudományos célú könyvszállítmányok, összhangban a Kisebbségvédelmi Egyezmény 3. cikke 2. bekezdésével a vámeljárással ne minősüljenek kereskedelmi tételnek, s ilyenformán mentesüljenek a vám megfizetése alól.

8. A Magyar Köztársaság tegye lehetővé, hogy a nemzeti kisebbségekre vonatkozó oktatási kérdések megvitatása során a Horvát Országos Kisebbségi Önkormányzat Oktatási Bizottsága élhessen egyeztetési és egyetértési jogával.

9. Mindkét Fél vizsgálja meg annak lehetőségét, hogyan tudná a felsőoktatási ösztöndíjak szerkezetét olyanformán átalakítani, hogy az összhangba kerüljön a magyarországi horvát illetve a horvátországi magyar kisebbségi közösség igényeivel. A Felek szorgalmazza az ösztöndíjak összegének emelését.

10. A Horvát Köztársaság segítse elő a horvátországi tankönyvek és segédeszközök, nyelvoktatást célzó hanganyagok megismertetését és Magyarországra juttatását. Vállalja a magyarországi népismereti studiumok monográfiákkal, albumokkal, segédanyagokkal való ellátását.

11. Mindkét Fél támogassa a regionális partnerkapcsolatokat, szorgalmazza a határmenti diákcseréket, a nyelvszakos hallgatók rendszeres tanulmányi kirándulásait az anyaországban.

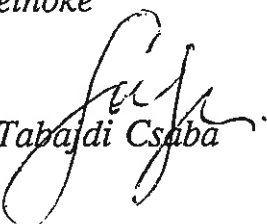
III. A kultúra területén

- 1. Mindkét Fél kezdeményezze, hogy az oktatás és kultúra terén jelentkező igények szabályozására az illetékes tárcák között munkaterveket írjanak alá.*
- 2. Mindkét Fél tegyen meg mindent annak érdekében, hogy záros határidőn belül elkészüljön egy tudományos igényű, hozzáférhető Horvát-Magyar és Magyar-Horvát nagyszótár.*
- 3. A Magyar Köztársaság tegyen lépéseket abba az irányba, hogy a meglevő német-gradišcei horvát szótár magyar-német-gradišcei horvát szótárrá bővüljön. Fontolja meg továbbá annak lehetőségét, hogy a Győri Rádió sugározzon gradišcei tájnyelven is műsorokat.*
- 4. A Magyar Köztársaság kezdeményezze horvát nemzetiségű könyvtárhálózat fejlesztését, egy kisebbségi könyvesház megteremtését. Szorgalmazza a báziskönyvtárak állományának felfrissítését és cseréjét.*
- 5. A Horvát Köztársaság bővítse az eszéki és vinkovci rádió magyar adásának idejét. A magyar Fél tegyen lépéseket annak érdekében, hogy a pécsi és bajai rádió vételi lehetőségei javuljanak. Mindkét Fél lehetőségeihez mérten bővítse a nemzeti kisebbség nyelvén sugárzott televíziós adások idejét. Mindkét Fél erősítse fel saját nemzeti televíziós adásának sugárzását annyira, hogy az a szomszédos ország határmenti megyéiben is élvezhető legyen.*
- 6. Mindkét Fél szorgalmazza a tömegkommunikációs szerkesztőségek között együttműködés erősítését.*
- 7. Mindkét Fél szorgalmazza tánc- és zenetanárok cseréjét és tanulmányútjait, színházak, kulturális és művelődési egyesületek vendéjátékait a nemzetiségek által lakott területeken.*
- 8. A Felek kezdeményezzék közös történészbizottság felállítását a magyar-horvát történelmi múlt és irodalom találkozásai pontjainak feltárására és népszerűsítésére.*

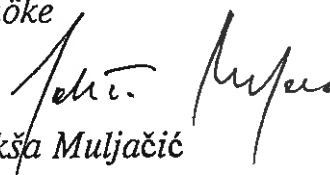
9. A Magyar Köztársaság szorgalmazza, hogy a millicentennárium ünnepségein a magyarországi horvátok és a horvátországi magyarok közös rendezvényeken illetve szimposiumokon vegyenek részt.

A jegyzőkönyvet aláírták:

A Vegyes Bizottság
magyar tagozatának
elnöke

Tabajdi Csaba

A Vegyes Bizottság
horvát tagozatának
elnöke

Jakša Muljačić

Zágráb, 1995. szeptember 26.